

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА ИЗВЪНРЕДНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

Откриване и 1 заседание

Петък, 20 септември 1940 г.

Председателствувалъ председателътъ Никола Логофетовъ. Секретари: Николай Султановъ и Димитъръ Сараджовъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Писмо отъ Негово Величество Царя до министъръ-председателя Богданъ Филовъ да открие, отъ Негово име, първата извънредна сесия на XXV обикновено Народно събрание. (Прочитане отъ министъръ-председателя)	3	Адолфъ Хитлеръ, Бенито Мусолини, Рибентропъ и Чано за застъпването имъ да бжде върната отъ Румъния на България Южна Добруджа	3
Поздравления отъ председателя на Народното събрание:		Съобщения:	
1) къмъ народнитъ представители по случай откриване сесията	3	Отпуски	4
2) къмъ същитъ по случай първата национална придобивка — освободението на Добруджа	3	Предложение	4
Речъ отъ председателя на Народното събрание, съ която изказва благодарностъ на: италианския кралъ Викторъ Емануилъ III, райхсканцлера	3	Запитване	4
		Телеграми отъ Негово Величество Царя	4
		Предложение отъ председателя на Народното събрание — последното да заседава на 21 и 23 септември 1940 г. (Прието)	4
		Дневенъ редъ за следващото заседание	4

Къмъ 17 ч. народнитъ представители заематъ мѣстата си въ заседателната зала. Въ дипломатическата ложа сѣдѣть пълномощнитъ министри на: Германия, баронъ Хербертъ фонъ Рихтхофенъ, на Италия—графъ Масимо Маджистрати, на Унгария — Мишелъ Унгертъ Арноти и първиятъ секретаръ на японската легация — Козо Изуми. Въ 17 ч. 10 м. влизатъ всички министри, съ изключение на министъра на войната, посрещнати отъ народнитъ представители съ ставане на крака, продължителни ръкоплѣскания и трикратно „Ура!“

Министъръ-председателъ Богданъ Филовъ: Г-да народни представители! Негово Величество Царятъ благоволѣ да ми възложи да открия първата извънредна сесия на XXV-то обикновено Народно събрание съ следното писмо: (Чете)

„До Председателя на Министерския съветъ, министъръ на народното просвѣщение, проф. д-ръ Богданъ Филовъ.

На основание чл. 130 отъ конституцията, упълномощавамъ Ви да откриете отъ Мое име първата извънредна сесия на XXV-то обикновено Народно събрание.

София, 20 септември 1940 г.

Борисъ III“.

(Продължителни ръкоплѣскания и възгласи: „Да живѣе Царятъ!“ Трикратно „Ура!“)

Възъ основа на това Височайше поръчение, обявявамъ отъ името на Негово Величество Царя първата извънредна сесия на XXV-то обикновено Народно събрание за открита. (Ръкоплѣскания. Всички сѣдатъ)

(Членовеътъ на бюрото заематъ мѣстата си.)

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни) Има нужднитъ брой народни представители. Обявявамъ първото заседание на първата извънредна сесия на XXV-то обикновено Народно събрание за открито.

(Отсъствуватъ народнитъ представители: Иванъ Батембергски, Лазаръ Поповъ и д-ръ Никола Минковъ)

(Става правъ)

Г-да народни представители! При откриването на първата извънредна сесия позволете ми да кажа нѣколко думи.

Най-напредъ, да поздравя господа народнитъ представители съ „добре дошли!“

Второ, да поздравя господа народнитъ представители, а чрезъ тѣхъ и цѣлия български народъ съ първата национална придобивка — освободението на златна Добруджа. (Громко трикратно „Ура!“ и продължителни ръкоплѣскания. Бюрото на Камарата, всички министри, всички народни представители, дипломатитъ и публиката ставатъ прави)

Трето. Г-да народни представители! Всички днесъ тукъ, въ съгласие съ цѣлия български народъ, трѣбва да констатираме голѣмия фактъ, че се намѣриха водачи на две голѣми нации, които разбраха мѣката и тежненята на българския народъ по златна Добруджа и които не само отъ платоническа любовъ къмъ насъ, но защото иматъ присърдце нашето политическо положение, не само на думи, но конкретно, фактически, вземаха почина да се разреши добруджанскиятъ въпросъ така благоприятно, че ние да можемъ да си върнемъ златна Добруджа и да освободимъ отъ робство жителитъ на тая Добруджа. (Продължителни ръкоплѣскания)

Този фактъ самъ по себе си ще остане исторически, защото той не е скритъ отъ погледитъ на свѣта. Никой днесъ не може да си затвори очитъ и да отрича това, което вече фактически е станало. Ние получихме една реална, една конкретна подкрепа отъ два велики и мощни народа, въ лицето на тѣхнитъ водачи и, следователно, откривайки извънредната си сесия по поводъ освободението на Добруджа, имаме всички задължението, констатирайки този голѣмъ фактъ, да изкажемъ, макаръ и устно и публично, нашитъ благодарности на краля императоръ Негово Величество Викторъ Емануилъ III, на райхсканцлера г-нь Адолфъ Хитлеръ, на г-нь Бенито Мусолини, на г-нь Рибентропъ, на г-нь Чано и на всички ония непосредствени и близки тѣхни сътрудници, които надѣло доказаха любовта си, привързаността си и уважението си къмъ малката България, бивша дѣлка тѣхна съюзнница. (Бурни и продължителни ръкоплѣскания и „Ура!“) Всички народни представители, министритъ, бюрото на Камарата и дипломатитъ ставатъ прави. Пълномощнитъ министри на Германия и Италия благодарятъ за овацията съ вдигане на ръка).

Констатирайки този голѣмъ, исторически ще го нарека, фактъ, азъ бързамъ да отправя на първо мѣсто нашитъ благодарности къмъ нашия Върховенъ Вождь Негово Величество Царя, (Министритъ, народнитъ представители,

бюрото на Камарата, пълномощните министри и публиката стават прави. Продължителни ръкоплъскания и „Ура!“ който ръководи и направлява въ съгласие, въ сътрудничество съ всичките свои министри, външната политика на България, който е поставил здрави основи на тази политика, изразена въ миръ и неутралитетъ.

Дължимъ Му благодарностъ. Дължатъ Му благодарностъ българскиятъ Парламентъ и цѣлиятъ български народъ, защото само при тази политика, може би първоначално рисувана като утопична, българскиятъ народъ можа да освободи своите братя отъ Добруджа.

На второ мѣсто, искамъ да изкажа моите, вашите, на българския народъ поздравъ и благодарности къмъ водачите на германския и италианския народи, и то поздравъ и благодарности безъ сантименталности, безъ лицемерия, а топло сърдечно, искрено. (Бурни и продължителни ръкоплъскания и „Ура!“ Бюрото, министрите, народните представители, пълномощните министри и публиката сгиватъ прави. Пълномощните министри на Германия и Италия благодарятъ за овацията съ вдигане на ръка)

На трето мѣсто г-да народни представители, азъ също така отъ името на Парламента и отъ името на българския народъ, който по изборъ представлявамъ, благодаря на българското правителство. („Да живѣе!“ Бурни и продължителни ръкоплъскания и „Ура!“ Всички въ залата ставатъ прави) че то, като усвои установената политика на миръ и неутралитетъ, не се поддаде на външния отблъсъкъ, бѣше твърдо въ избора на пътъ, бѣше — да се изрази съ други думи — си запушило ушите, слушаше само своя разумъ и, гледайки отъпреде си лица на България, завърши едно крупно национално дѣло. („Браво!“ и продължителни ръкоплъскания)

Благодаря така също и на всички знайни и незнайни български общественици и политици. Благодаря на всѣки български гражданинъ, който по различенъ начинъ е допринесълъ, за да се получи днесъ този грандиозенъ резултатъ. (Ръкоплъскания)

Не мога да не изкажа радостта на българския народъ отъ поведението на унгарския народъ и неговите управници. (Всички въ залата ставатъ прави. Бурни продължителни ръкоплъскания. Унгарскиятъ пълномощенъ министъръ благодаря за овацията съ вдигане на ръка)

Унгарците презъ всичкото време следъ парижките договори страдаха също така, както ние, българите. Тѣ следваха съ трепетъ развитието на нашия националенъ въпросъ за Добруджа и презъ всичкото време, чрезъ своята преса, ни изпращаха своите симпатии и внимание.

На унгарския народъ изпращамъ, отъ името на българския народъ, нашите най-добри пожелания и нашите сърдечни и искрени поздравления. („Браво!“ и бурни продължителни ръкоплъскания. Унгарскиятъ пълномощенъ министъръ благодаря за овацията съ поклони)

Г-да народни представители! Накрая, следвайки тая политика на споразумение, политика на невмѣшательство, или както обикновено се изразяваме, политика на миръ и неутралитетъ, ние, народните представители, не трѣбва да забравяме, че имаме и други задължения, че на насъ ни предстои сериозна работа. И, като следваме тая политика и запазватъ; като се позоваваме въ бъдеще на единението, на сплотеността, на обединението на българския народъ; като се осланяме на искреното и сърдечно приятелство на Германия и Италия; като се опираме здраво до нашата храбра, мощна и силна армия; („Браво!“ бурни и продължителни ръкоплъскания и трикратно „Ура!“ Всички въ залата ставатъ прави) като застанемъ до нашия Върховенъ Вождъ Негово Величество Царя, като се наредимъ пове по националните въпроси около знамето на България, съ благословията на Бога ще дочакаме по-свѣтли и по-честни дни. („Браво!“ Бурни и продължителни ръкоплъскания)

Пожалявамъ на Народното събрание въ тая сесия да извърши една народополезна, патриотична и родолюбива работа за доброто, за щастieto и за величieto на България! („Браво!“ бурни и продължителни ръкоплъскания и „Ура!“ Всички въ залата ставатъ прави)

Г-да народни представители! Позволете ми да ви прочета две телеграми, които получихъ отъ Негово Величество Царя, като ме освободите отъ задължението да ви чета и телеграмите, които азъ съмъ изпратилъ. Телеграмите ми сѣ поздравителни.

Отъ Негово Величество Царя получихъ следната телеграма: (Всички ставатъ прави. Чете)

„Трогнати отъ прочувствените приветствия, които Ми отпращате по случай готѣмата ни национална придобивка,

благодаря най-сърдечно Вамъ и на народните представители, като сърадвамъ също всички ви съ мирното възръщане въ пределите на България на нашата златна Добруджа, тъй близка до сърцето на цѣлия български народъ. Царятъ“.

Втората телеграма, която получихъ, въ отговоръ на моята, която подадохъ по случай именния день на Престононаследника, има следното съдържание: (Чете)

„Трогнати отъ прочувствените поздравления и благопожелания, които Ни изказвате по случай именния день на Престононаследника, Царицата и Азъ благодаримъ най-искрено Вамъ и на народните представители. Царятъ“.

(Ръкоплъскания)

Г-да народни представители! Да изпълимъ още една формалностъ. Понеже по правилника Народното събрание не заседава въ сѣбота и понеделникъ, а е наложително заседанията да продължатъ непрекъснато нѣколко дни, азъ ви моля да се съгласите. Народното събрание да заседава утре, сѣбота и въ понеделникъ.

Кои то сѣ съгласни. Народното събрание да заседава утре, сѣбота, 21 септемврий, и понеделникъ, 23 септемврий, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Разрешилъ съмъ отпущъ на народните представители войници-доброволци (Ръкоплъскания) г-да Иванъ Батембергски, Лазаръ Поповъ и д-ръ Никола Минковъ. (Веселостъ. Оживление)

Постъпило е запитване отъ народните представители Ангелъ Държански, д-ръ Любенъ Дюгмеджиевъ, Тотю Новаковъ, Тодоръ Поляковъ, Никола Джанковъ, Коста Божиловъ, Аврамъ Гачевъ, Дичо Тодоровъ, Атанасъ Кмдревъ, Бѣлю Алексиевъ, Деню Георгиевъ и д-ръ Василь Георгиевъ по въпроса за Добруджа. Запитването ще се изпрати на съответния министъръ.

Г-да народни представители! Постъпило е отъ Министерството на външните работи и изповѣданията предложение за одобрение подписания на 7 септемврий 1940 г. въ гр. Крайова договоръ между България и Румъния.

Постъпило е отъ Министерството на финансите законопроектъ за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на държавата за 1940 бюджетна година въ размѣръ на 930.470.000 л. Предложението и законопроекта ще ги намѣрите въ кутитѣ си.

Понеже за днесъ нѣма дневенъ редъ, ще прекратимъ заседанието.

Обажда въ сѣ: Въ колко часътъ утре?

Министъръ-председателъ Богданъ Филовъ: Бихъ молилъ г-да народните представители да се съгласятъ, заседанието утре да се състои въ 11 ч. преди обѣдъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: Г-да народни представители! Въ съгласие съ правителството, председателството предлага за утре, 21 септемврий, 11 ч. преди обѣдъ, следния дневенъ редъ:

1. Одобрение на предложението за одобрение подписания на 7 септемврий 1940 г. въ гр. Крайова договоръ между България и Румъния.

2. Първо четене на законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на държавата за 1940 г. въ размѣръ на 930.470.000 л.

Д-ръ Любенъ Дюгмеджиевъ: Искамъ думата по дневния редъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: По дневния редъ разисквания не ставатъ.

Д-ръ Любенъ Дюгмеджиевъ: Азъ правя предложение за дневенъ редъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: Кажете.

Обажда въ сѣ: Писмено го дайте!

Д-ръ Любенъ Дюгмеджиевъ: Ето го и писмено. (Премава го на председателя)

Искамъ да обясня дневния редъ, който предлагамъ. Г-да народни представители! Въ тия сложни и тежки времена, въ които живѣе цѣлиятъ свѣтъ и нашиятъ народъ, и особено следъ присъединението на Добруджа, ние — азъ и мнозина други народни представители — считаме и считаме, че Народното събрание не бива да

бъде въ отпуск, че то трябва непременно да заседава непрекъснато, за да може, от една страна, да изпълни своя дълг, контролирайки управлението . . .

Обажда се: Не е по дневния редъ.

Д-ръ Любенъ Дюгмеджиевъ: . . . и, от друга страна, да бъде винаги на своя постъ като защитникъ на народнитъ интереси. Затуй въ предложението, което правя, азъ моля на първо мѣсто да се постави въ дневния редъ въпросътъ за продължаване на тая извънредна сесия и сливането ѝ съ редовната сесия.

Когато това стане, ще следва втората точка отъ дневния редъ, по единъ много важенъ въпросъ, по който, увѣренъ съмъ, че и господата отъ мнозинството ще бъдатъ съгласни съ мене: да се сложи на дневенъ редъ и въпросътъ за отмѣнение постановлението на Министерския съветъ, съ което се приложи въ действие законътъ за гражданската мобилизация по единъ начинъ, който създаде недоволство всрѣдъ широкитъ народни маси. (Възражения)

И трета точка, която предлагамъ да се впише въ дневния редъ, е: въ миналата сесия бѣха внесени нѣколко частни предложения, които добиха достатъчно подписи, отнасящи се до много важни и жизнени въпроси, които, обаче, поради закриването на сесията, не можахъ да бъдатъ сложени на дневенъ редъ. Сега е времето и тѣ да бъдатъ сложени на дневенъ редъ. Тукъ влизатъ въпросътъ за политическата амнистия, за да бъде еднаква и обща радостта на цѣлия български народъ по случай

освобождението на Добруджа; въпросътъ за измѣнение закона за облекчение на длъжницитъ, за контрола на дружествата и т. н.

Този дневенъ редъ предлагамъ и моля да се гласува отъ председателството. (Ръкоплѣскания отъ нѣкои народни представители)

Александъръ Ц. Цанковъ: Г-не председателю! Азъ по дневния редъ не взимамъ думата. Искамъ да бъда записанъ по законодателното предложение относно спогодбата въ Крайова.

Никола Мушановъ: Една практика се усвои: иска се думата, когато се сложатъ на дневенъ редъ законопроектитъ предварително. Моля да бъда записанъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: Записани сте.

Д-ръ Любенъ Дюгмеджиевъ: Също и азъ моля да бъда записанъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: Г-да народни представители! Ще гласувамъ първо дневния редъ, предложень отъ правителството и бюрото на Камарата.

Които приематъ предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 17 ч. 40 м.)

Председателъ: **НИКОЛА ЛОГОФЕТОВЪ**

Секретари: { **ДИМИТЪРЪ САРАДЖОВЪ**
 { **НИКОЛАЙ СУЛТАНОВЪ**

Началникъ на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВЪ**